

Пловдивъ прѣзъ всичкото течение на цариградската конференция и до началото на руско-турската война на 1877.

Прѣзъ врѣмето на тая конференция нашето търпение се тури на една безподобна изпитня: единъ родолюбивъ юнакъ и заслуженъ нашъ дѣецъ дойде отъ Цариградъ, за да убѣди нашитѣ първенци въ Пловдивъ да изпратятъ до Високата Porta единъ върноподанически адресъ, съ който да се яви, че пловдивскитѣ българи нѣмали нужда отъ реформитѣ, които конференцията имала прѣдъ видъ. Страхътъ е лошъ съвѣтникъ. Подъ неговото влияние нашитѣ пловдивци подписаха документа, който се искаше отъ тѣхъ.

Възмутени, възнегодувани отъ тая постѣпка, ние младитѣ рѣшихме на тоя рабски адресъ да противопоставимъ други, до самата конференция. Азъ съчинихъ контраадреса, на французски. Разискахме съдържанието му въ едно събрание, състоящо отъ Н. Боголюбие епископъ Гервасия, отъ Ив. П. Герджиковъ, П. В. Горбановъ, Ив. Ст. Гешовъ и мене. Текстътъ се одобри¹, и подписитѣ се събраха, тайно, но бързо. Г. П. В. Горбановъ се натовари да го занесе въ Цариградъ, дѣто билъ го вржчилъ на лордъ Солсбери. Скоро подиръ това конференцията се разтури, безъ да може да убѣди заслѣпеното тогава турско правителство, че истинската храбростъ често се състои въ отстѣпчивостта. Дали съдържанието и подписитѣ на нашия контра-адресъ се съобщиха на отоманскитѣ делегати въ конференцията, за мене и до сега още е неизвѣстно.

Отъ Цариградъ дипломатическитѣ прѣговори се прѣнесоха въ Лондонъ, дѣто и се подписа познатиятъ лондонски протоколъ. Но Високата Porta отказа да приеме и него. Русия обяви война, мина Дунава, прѣскочи и Балкана. Съ съгласието на г. Скайлеръ, азъ спрѣхъ писмата си до *Таймсъ*, толкозъ повече, че дописки отъ градове като Пловдивъ не прѣдставляваха вече интереса, който имаха съобщенията отъ самия театъръ на войната. Но когато слѣдъ оттегляването на Гурко, подиръ разорението на Стара-Загора, се почнаха пакъ свирѣпствата, които описахъ въ първата частъ отъ

¹ Както черновката на тоя адресъ, тъй сжщо и най-важнитѣ ми писма и документи отъ тая епоха се унищожиха отъ домашнитѣ ми веднага подиръ арестуването ми отъ страхъ, да не попаднатъ въ ржцѣтъ на турскитѣ власти, които често правѣха тогава обиски.